

The Fortum logo, consisting of a stylized white 'f' inside a green circle, followed by the word 'fortum' in a white, lowercase, sans-serif font, all set against a green rectangular background.

fortum

Join the
change

Verojalanjälki

2017

Fortum veronmaksajana 2017

Energiasektori, mukaan lukien Fortum, on keskellä muutosta. Globaalit megatrendit kuten ilmastonmuutos, uudet teknologiat, muutokset kuluttajakäyttäytymisessä sekä resurssitehokkuus vaikuttavat merkittävästi energiasektoriin maailmanlaajuisesti. Nämä muutokset heikentävät ennakoitavuutta, jota Fortum tarvitsee toimiakseen tällä pääomavaltaisella alalla ja rahoittaakseen toimintansa tehokkaasti ja turvallisesti. Tästä syystä ennakoitavuuden tarve korostuu mm. verotuksen osalta.

Verotusta koskevien periaatteittemme mukaisesti pyrimme löytämään yksinkertaisia ja kustannustehokkaita ratkaisuja verotuksen hallitsemiseksi kestäväällä tavalla. Tavoitteena on

varmistaa investointien toteutuminen, toimintojen joustavuus ja tehokkuus sekä varmistaa osakkeenomistajien kannalta tärkeä osingonmaksukyky.

Fortum toimii yli 20 maassa. Liiketoimintamme perustuu pääasiassa paikallisten polttoaineiden ja energianlähteiden käyttämiseen, paikalliseen tuotantoon ja lämmönjakeluun sekä energian myymiseen paikallisille asiakkaille. Liiketoiminnan tulo syntyy siten myös tyypillisesti paikallisesti ja vastaavasti verot maksetaan paikallisesti.

Verotus on aina seurausta liiketoiminnasta ja siihen liittyvät ratkaisut perustuvat sen vuoksi aina liiketoiminnan päätöksiin ja tarpeisiin. Meille tämä tarkoittaa, että pitkän elinkaaren

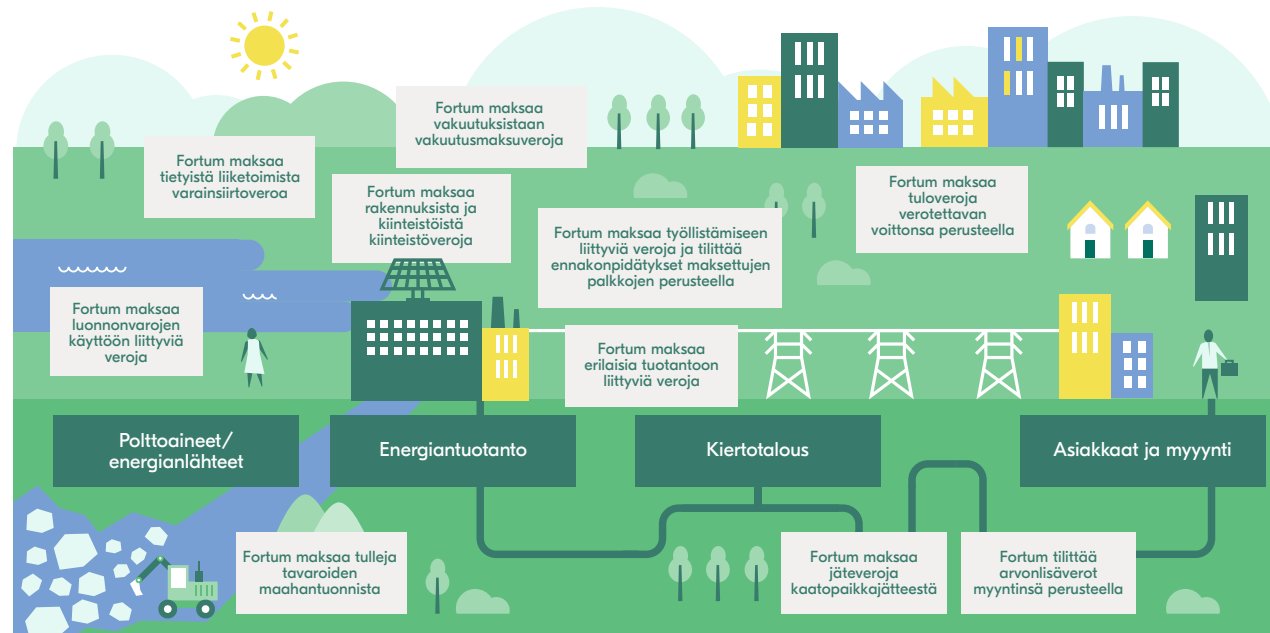
investointimme, paikallisesti asetetut hintatasot ja rahoituksen tehokkuus vaikuttavat aina veroihin. On tärkeää, että pystymme tehokkaasti harjoittamaan ja rahoittamaan liiketoimintaamme, toteuttamaan investointimme sekä hallitsemaan rahoitusriskejä kaikissa toimintamaissamme. Rahoitus, joka luo perustan kaikille liiketoiminnoillemme, on yksi kansainvälisistä komponenteista Fortumin verotuksellisessa profiilissa. Näin ollen toimintaympäristöjemme ennakoitavuus ja pysyvyys on meille tärkeää.

Fortumin maksamien verojen määrä ja luonne näkyy kokonaisverokontribuutiossamme, joka vuonna 2017 oli 966 (2016: 741) miljoonaa euroa, josta 445 (2016: 365) miljoonaa euroa oli maksettavia veroja ja 521 (2016: 376) miljoonaa euroa tilitettäviä veroja. Suomi, Ruotsi ja Venäjä ovat suurimmat tuotantomaaamme. Vuonna 2017 tilikaudelta maksettavat verot olivat Suomessa 98 (2016: 101) miljoonaa euroa, Ruotsissa 246 (2016: 201) miljoonaa euroa ja Venäjällä 38 (2016: 23) miljoonaa euroa.

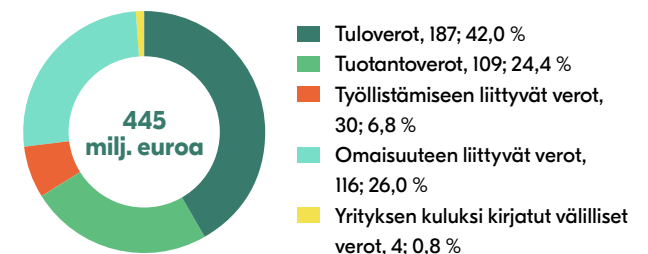
Tilikaudelta maksettavat verot sisältävät tuloverot (pois lukien laskennalliset verot), tuotantoverot, työllistämiseen liittyvät verot, omaisuuden liittyvät verot ja yrityksen kuluksi kirjatut välilliset verot. Tilikaudelta tilitettäviä veroja ovat arvonlisävero, palkoista perittävät ennakonpidätykset, asiakkailta perityt valmisteverot ja lähdeverot.

Tuloverot maksetaan verotettavasta voitosta. Fortum maksaa myös muita veroja, jotka perustuvat esimerkiksi polttoaineen käyttöön, jätteisiin, tuotantokapasiteettiin tai kiinteistön arvoon. Tulokseen perustumattomat verot muodostavat suurimman osan maksettavista veroistamme. Näin maksamiemme verojen

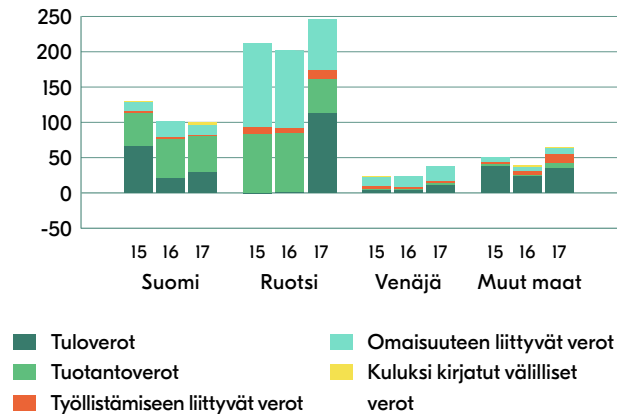
Verot kattavat koko arvoketjun

Maksettavat verot 2017, milj. euroa ja %

Tilikaudelta maksettavat verot maittain, milj. euroa

määrä suhteessa tilinpäätöksen tulokseen (kokonaisverokanta) kasvaa, jos tuloksemme heikkenee. Nykyisten sähkön alhaisten hintojen vuoksi tulokseen perustumattomat verot muodostavat entistä suuremman osan liiketoimintamme kuluista. Tällainen tuottavuuteen perustumaton korkea verorasitus voi olla merkittävä haitta taloudellisesti kannattavalle liiketoiminnalle.

Veroympäristö vuonna 2017

Toimintaympäristöön vaikuttivat maailmanlaajuiset makrotalouden ongelmat ja niihin liittyvät julkisen rahoituksen kriisit. Monissa Fortumin toimintamaissa energiasektorin verotusta on kiristetty viime vuosina. Korkeat verot yhdistettynä matalaan sähkön hintaan uhkaavat energiayhtiöiden kannattavuutta, Fortum mukaan lukien.

Tätä taustaa vasten vuotta 2017 voidaan pitää osittain käännekohtana energiasektorilla. Vaikka monissa maissa jatkettiin erityisesti tuotantoon ja omaisuuden liittyvien verojen korotuksia, Suomessa ei toteutettu suunnitelmia nostaa voimalaitosten kiinteistöverokantaa, ja Ruotsissa päätettiin alentaa vesivoimatuotannon kiinteistöveroprosentti asteittain muiden sähköntuotantomuotojen ja teollisten kiinteistöjen kiinteistöveroprosenttia vastaavaksi vuoteen 2020 mennessä. Ydinvoiman kapasiteettivero puolestaan poistettiin kokonaan Ruotsissa vuoden 2018 alusta. Suomessa ja Ruotsissa tehdyt

toimet olivat tervetulleita, koska ne varmistavat verotuksen kohtuullisuuden.

Verojen ja erityisesti ns. aggressiivisen verosuunnittelun saama poliittinen huomio on heikentänyt kaikkien liiketoimintojen ennustettavuutta ja vakautta. Esimerkiksi OECD:n BEPS-työ, Euroopan komission veronkiertodirektiivi ATAD ja EU:n tilinpäätösdirektiivi tulevat muuttamaan olemassa olevia sääntöjä, toimintaperiaatteita ja jopa verotuksen perusperiaatteista. Vuonna 2017 kehitys on ollut tällä alalla kaksijakoista. Ensinnäkin OECD on asettanut ennakoitavuuden korkealle tavoitteissaan. Me arvostamme tätä myönteistä kehitystä ja toivomme sen jatkuvan. Toiseksi ATAD-direktiivin vahvistaminen, jossa otetaan käyttöön vähimmäisvaatimus eri säännöille, kuten korkovähennyksille, heikentää ennakoitavuutta. Nämä säännöt vaihtelevat maasta toiseen, ja niiden vaikutus voi ulottua laajemmalle kuin vain aggressiivisen verosuunnittelun torjuntaan. Verotukseen liittyvät kansalliset intressit heijastuvat usein lainsäädäntötyössä ja lakien tulkinnassa, mikä lisää entisestään epävarmuutta. EU:n riidanratkaisua koskeva ehdotus on toisaalta myönteinen kehityskaskel, mutta sillä ei puututa ongelman ytimeen, epävarmaan verotusympäristöön liittyviin haasteisiin.

Verot ovat poliittisesti tärkeitä, minkä vuoksi hallituksilla on paineita saada nopeasti aikaan uutta lainsäädäntöä, usein ilman asianmukaista valmistelua ja vaikutusten arviointia. Nyt on jo nähty, miten kiireellä laaditut verosäännöt ovat ristiriidassa olemassa olevien oikeudellisten perusperiaatteiden kanssa sekä EU- että jäsenvaltiotasolla. Odotamme tämän suuntauksen vain jatkuvan. Tukholman hallinto-oikeus esimerkiksi antoi rohkean, Fortumille suotuisan päätöksen, jonka mukaan Ruotsin vesivoiman kiinteistövero on laitonta ns. negatiivista valtiontukea (eli laki on ristiriidassa EU-oikeuden kanssa), koska vesivoimaa verotetaan ankarammin kuin muita sähköntuotantomuotoja. Veroviranomainen on valittanut tästä päätöksestä.

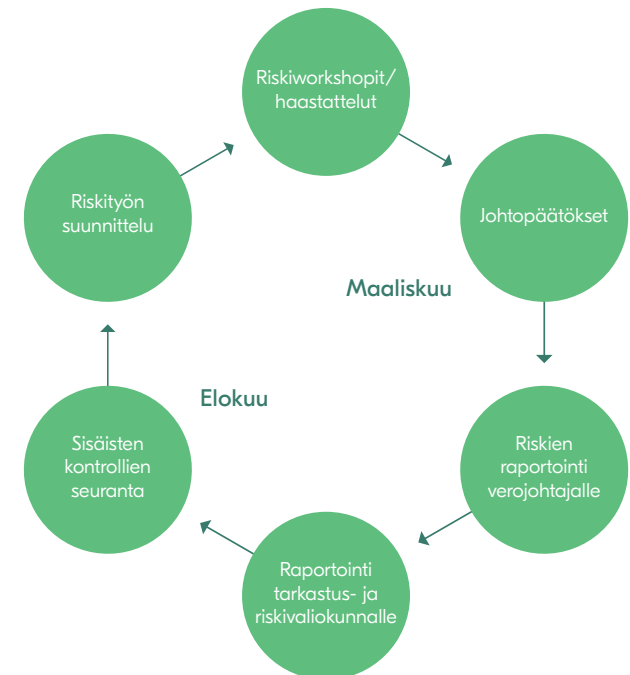
Fortumin verotuksen toimintaperiaatteet

Fortumin verotuksen toimintaperiaatteiden mukaisesti veroja tulee käsitellä osana liiketoimintaprosessia, ja veroasioiden johtamisella tuetaan yhtiön strategiaa. Sen vuoksi veroasioiden johtaminen perustuu Fortumin operatiiviseen strategiaan ja osingonjakopolitiikan mukaiseen tavoitteeseen suojata emoyhtiön osingonmaksukykyä. Tällä hetkellä keskitytään ensisijaisesti

kasvuun fuusioiden ja yritysostojen avulla painottaen vahvaa positiivista kassavirtaa. Nämä konsernitason tavoitteet ohjaavat myös verostrategiaa, jossa keskitytään varmistamaan, että verot maksetaan oikein, oikeaan aikaan ja paikkaan. Veroasioita johdetaan osana perustoimintoja ja kontrollien avulla.

Verosuunnittelulla tuetaan liiketoiminnan tehokkuutta ja tuottavuutta luoden lisäarvoa omistajille ja varmistetaan voimassa olevien säännösten noudattaminen. Varmistamme näin, että laskemme, raportoimme ja maksamme veromme viranomaisille asianmukaisesti sidosryhmiemme ja yhteiskunnan etujen mukaisesti.

Noudatamme lakeja kaikessa toiminnassamme, ja periaatteemme on olla avoimia ja läpinäkyviä veroviranomaisille kaikissa toimintamaissamme. Noudatamme myös Suomen valtioneuvoston kanslian omistajaohjausosaston antamaa ohjeistusta. Koska toimintamme on pääomavaltaista ja jokaisen

investoinnin elinkaari on pitkä, ovat sekä kansainvälisen että paikallisen lainsäädännön ja veroviranomaisten tulkintojen ennakoitavuus ja läpinäkyvyys meille tärkeitä. Noudatamme voimassa olevia säädöksiä, kuten markkinaehtoista hinnoittelua sisäisissä transaktioissa (markkinaehtoperiaate). Maksamme verot siihen maahan, jossa liiketoimintamme sijaitsee ja tulos syntyy, paikallisten säännösten mukaisesti.

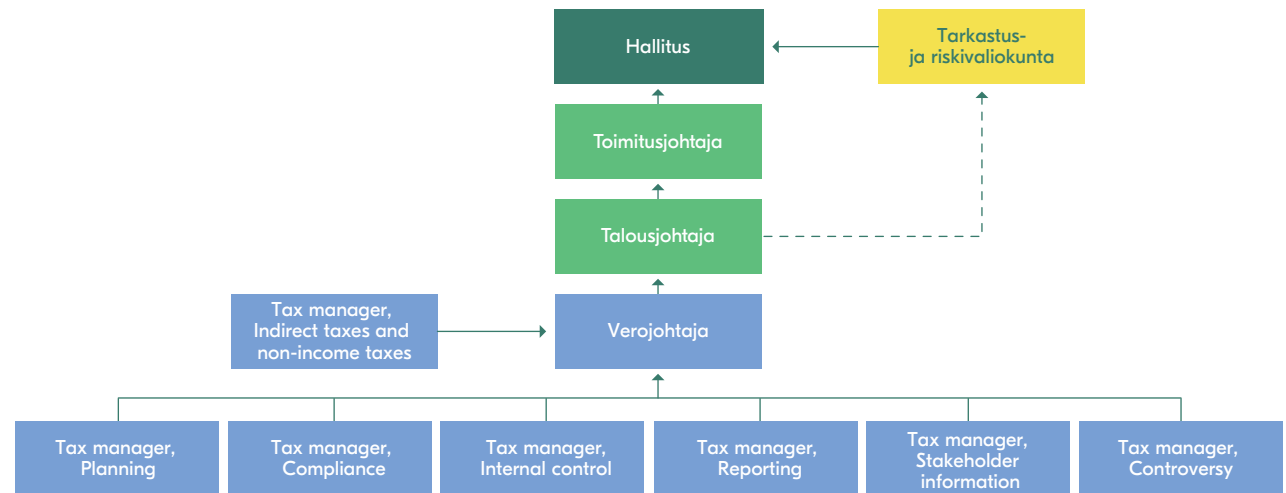
Veroihin liittyvien riskien hallinta – Arvioimme säännöllisesti vuoden aikana liiketoimintamme verotukseen liittyviä epävarmuustekijöitä ja raportoimme veroihin liittyvät riskit sekä niiden hallinnan ja varmuuden tarkastus- ja riskivaliokunnalle sisäisen aikataulumme ja riskeihin liittyvän työemme mukaisesti.

Vuonna 2017 tehty riskianalyysi osoitti, että tiettyihin riskeihin on kiinnitettävä huomiota. Niitä olivat muuan muassa tiettyjen ATAD-sääntöjen täytäntöönpanosta johtuva heikko ennakoitavuus, Suomen kiinteistöverotuksen kehitys, yritysostoista johtuvat verokustannukset ja vero-osaston myöhäinen mukaantulo joissakin investointihankkeissa. Riskien pienentämiseksi pyrimme tuomaan veroasiat paremmin osaksi liiketoimintaprosessejamme. Lisäksi pyrimme parantamaan veroihin liittyvää viestintäämme ja kehittämään verotuksemme analysointia sekä johdon tietoisuutta veroasioista.

Konsernin verotiimi johtaa ja hallinnoi verotukseen liittyviä epävarmuustekijöitä tavoittelemalla liiketoimintojemme verotuksen osalta mahdollisimman hyvää ennakoitavuutta kaikissa toimintamaissamme. Tämä tarkoittaa, että tulkinnanvaraisissa asioissa käymme toimintamaidemme veroviranomaisten kanssa ennakoivia keskusteluja tai kysymme selvityksiä asiantuntijoilta epäselvien laintulkintojen osalta. Kiinnitämme myös erityistä huomiota veroilmoitustemme oikeellisuuteen ja läpinäkyvyyteen sekä keskustelemme verotuksestamme veroviranomaisten kanssa.

Hallintomalli veroasioissa – Konsernin verojohtaja toimeenpanee veroihin liittyvät toimenpiteet. Hänen tehtävänsä on myös varmistaa, että veroasioita tukevat toimintaperiaatteet ja käytännöt ovat olemassa, niitä ylläpidetään ja noudatetaan yhteneväisesti kaikissa toimintamaissamme. Verojohtaja on lisäksi vastuussa siitä, että konsernin verotiimillä on tarvittava asiantuntemus ja kokemus näiden käytäntöjen toimeenpanemiseksi.

Konsernin verojohtaja toimii konsernin talousjohtajan alaisuudessa. Fortumin hallituksen tarkastus- ja riskivaliokunta seuraa myös säännöllisesti verotukseen liittyviä kysymyksiä, kuten edellä kuvattua verostrategiaa, oikeusprosesseja ja riskejä.

Oheisessa kaaviossa on esitetty konsernin verotiimin organisaatio ja päätehtävät.

Läpinäkyvyys ja suhteet hallintoon – Fortumin veroraportoinnissa olemme sitoutuneet varmistamaan, että sidosryhmämme voivat ymmärtää verotukseemme liittyvät tärkeät tekijät ja että raporttimme antama informaatio on oleellista ja oikeaa. Olemme julkaisseet verojalanjälkemme osana vuosiraportointia vuodesta 2012 lähtien. Suomen valtio on Fortumin suurin omistaja, ja noudatamme valtioneuvoston kanslian omistajaohjausosaston valtioneuostoimisille yhtiöille antamaa vuoden 2017 ohjeistusta verojen raportoinnissa. Pyrimme tehokkaaseen yhteistyöhön viranomaisten kanssa olemassa olevien säännösten selkeyttämiseksi, jotta voimme vastata mahdollisiin haasteisiin oikea-aikaisesti ja välttää yllätykset.

Uskomme, että läpinäkyvyys on tärkeää sekä ulkoisille että sisäisille sidosryhmille. Verojalanjälkeä koskevassa viestinnässämme pyrimme avoimuuteen, läpinäkyvyyteen ja johdonmukaisuuteen. Kehitämme verojalanjälkemme raportointia kertoaksemme mahdollisimman selkeästi meistä veronmaksajana, verojen vaikutuksesta liiketoimintaamme ja yhteisöihin, joissa toimimme.

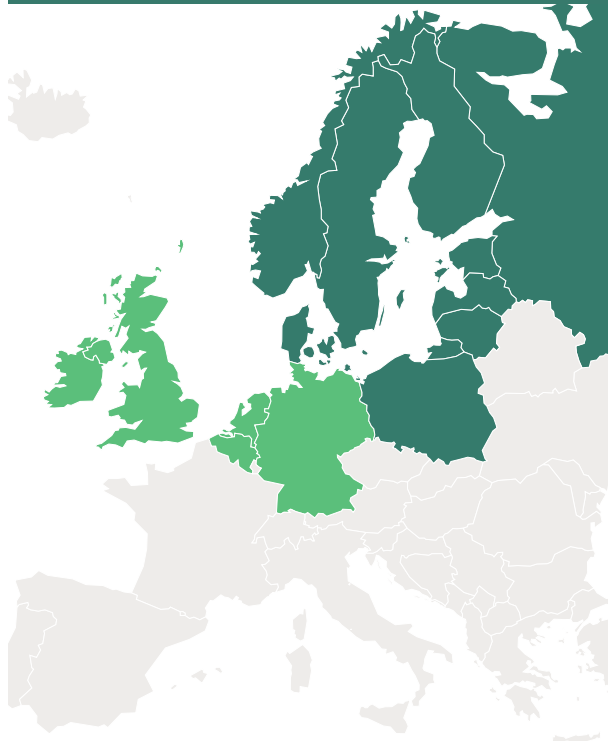
Olemme Fortumilla huomanneet, että sidosryhmämme haluavat enemmän tietoa verotuksestamme, ja raportointimme pyrkii vastaamaan siihen. Raportoimme sekä efektiivisen verokantamme että kokonaisverokantamme. Omistajaohjausosaston vuoden 2017

ohjeen mukaisesti noudatamme taloudellisessa raportoinnissa olennaisuusperiaatetta eli julkaisemme tilinpäätöksessämme verotietoja merkittävimmistä toimintamaistamme. Tässä raportissa kerromme yksityiskohtaisemmat verotukseen liittyvät tiedot suurimmasta osasta toimintamaitamme. Lisäksi raportoimme tietoa yhtiöstämme, jotka on rekisteröity EU:n, OECD:n ja Global Forumin veroparatiiseiksi katsomissa maissa. Kerromme myös verotukseen liittyvistä olennaisista päätöksistä, kuten esimerkiksi verotarkastuksista ja -valituksista.

Yhtiö rakenne ja konsernin sisäinen rahoitus

Strategian ja osinkopolitiikan tukemiseksi Fortum pyrkii yhtiörakenteensa avulla hallitsemaan erilaisia taloudellisia riskejä, varmistamaan toimintojensa ja investointiensä luotettavan ja tehokkaan rahoituksen sekä vahvistamaan emoyhtiön taloudellista asemaa ja osingonmaksukykyä osinkopolitiikan mukaisesti. Rahoitus- ja holdingtoimintomme sijaitsevat EU:n alueella maissa, joissa toimintaympäristö on ennakoitavinta. Suomessa emoyhtiö omistaa suomalaiset yhtiömme. Ruotsin holdingyhtiö omistaa ruotsalaiset yhtiömme ja Hollannin ja Irlannin holdingyhtiöt omistavat pääosin muiden maiden yhtiöt. Verot maksetaan omistusrakenteesta riippumatta siinä maassa, jossa tuoton perustana oleva toimintakin on.

Case | Yritysosot ja omistusten uudelleenjärjestelyt

- Fortumin päätuotantomaat vuonna 2017: Suomi, Ruotsi, Tanska, Venäjä, Puola, Norja, Viro, Liettua ja Latvia
- Muut Fortumin keskeiset maat: Intia, Irlanti, Saksa, Alankomaat, Iso-Britannia ja Belgia

Fortum-konsernissa on useita aktiivisia holding- ja rahoitusyhtiötä. Jäljempänä selitetään kyseisten yhtiöiden liiketoiminnalliset perusteet, miten ne toimivat ja mikä on niiden suhde ydinliiketoimintoihimme.

Fortum osti vuonna 2017 tuulivoimayhtiötä Norjasta ja järjesteli uudelleen omistustaan norjalaisessa Hafslund-sähköyhtiössä. Fortum maksaa paikallisista tuloistaan, esimerkiksi tuulivoimasta Pohjois-Norjassa ja lämmöntuotantotoiminnasta Oslossa verot Norjaan.

Jotta Fortum voi kasvattaa lämmön- ja sähköntuotantokapasiteettiaan, Fortumin on tehtävä investointeja. Investoinnit puolestaan kasvattavat Fortumin tuloja ja Norjan verotuloja.

Tällaiset investoinnit Norjassa vaativat rahoitusta, joka saadaan ainakin osittain lainaamalla konsernin rahoitusyhtiöiltä. Investoinnin tekemisen yhtiön maksama korko lisää rahat lainaavan ja korot saavan konsernin rahoitusyksikön verotettavia tuloja. Rahoitusyksikkö hallinnoi itsenäisesti omaa rahoitusasemaansa ja asettaa itse myös lainojen korot. Korot määräytyvät markkinaehtoperiaatteen mukaan ja perustuvat siten kustannuksiin, joita koituisi, jos investoiva yhtiö lainaisi ulkopuoliselta pankilta.

Miksi Fortumilla on erillisiä rahoitus- ja holdingyhtiötä?

Fortumilla on oltava yhtiörakenne, joka on riittävän joustava kestämään negatiivisia vaikutuksia. Rahoitus- ja holdingyhtiöt vastaavat itsenäisesti omiin toimintoihinsa liittyvistä riskeistä ja suojaavat siten emoyhtiö Fortum Oyj:n jakokelpoisia varoja, koska rahoitustoimista ja muista negatiivisista tapahtumista johtuvat tappiot kirjataan pääasiassa holding- ja rahoitusyhtiöille.

Voitaisiinko toimia rahoittaa ja omistaa suoraan emoyhtiö Fortum Oyj:stä?

Rahoitus- ja holdingyhtiöt suojaavat Fortum Oyj:tä tappioilta. Suora rahoitus tai omistus ei olisi riittävän joustava suojaamaan Fortum Oyj:tä näiltä tappioilta.

Välttelekö Fortum veroja, koska sillä on erillisiä rahoitusyksiköitä?

Jokainen rahoitusyhtiö maksaa rahoitustoimista saamistaan voitoista veroja normaalien paikallisten vaatimusten ja sääntöjen mukaan. Alankomaissa voittoa verotetaan 25 prosenttia ja Irlannissa 12,5 prosenttia. Rahoitusyhtiöt jakavat säännöllisesti osan voitoistaan Fortum Oyj:lle.

Miksi Fortumilla on rahoitusyhtiö Irlannissa, vaikka siellä ei ole muuta toimintaa?

Irlannilla on rahoitus- ja holdingtoimintaa koskeva vakaa ja ennakoitava lainsäädäntö. Irlannissa on myös edullinen 12,5 prosentin lakisääteinen verokanta.

Onko rahoitusyhtiöllä keinotekoista toimintaa?

Jokaisessa rahoitusyhtiössä on oma henkilöstönsä, joka pystyy huolehtimaan rahoitusoperaatioista. Jokainen rahoitusyhtiö vastaa omista riskeistään itsenäisesti riippumatta muista konsernin yhtiöistä ja muista liiketoimista. Rahoitusyhtiöt rahoittavat kaupallisia rahoitustarpeitamme, kuten yritysostoja ja investointeja pääomavaltaiseen sähkön ja lämmön tuotantoon.

Menettäkö Suomi verotuloja, koska Fortumilla on erillisiä holding- ja rahoitusyhtiötä?

Ei. Koska nämä yhtiöt suojaavat emoyhtiön jakokelpoisia varoja, ne suojaavat myös Suomen veropohjaa tappioilta. Tästä on esimerkkinä vuoden 2017 tappiot, jotka syntyivät Alankomaiden rahoitusyhtiössä, ei Suomessa.

Verotiedot tilinpäätöksen liitetiedoissa

Fortum julkaisee verotietoja osana tilinpäätöstään. Tilinpäätöksen liitetiedoissa eritellään tuloslaskelman veroja sekä taseen laskennallisia verosaatavia ja -velkoja. Alla on esitetty merkittävimmät kohdat tilinpäätöksen veroliitetiedoista ja selvitykset joidenkin lukujen perusteista. Lisätietoja konsernitilinpäätöksen [liitetiedosta 12](#) Tuloverot ja [liitetiedosta 27](#) Laskennalliset verot.

Efektiivinen tuloverokanta tuloslaskelman mukaan oli 20,6 % (15,2 %). Tuloslaskelman verokantaan vaikuttaa aina se, että osuus osakkuus- ja yhteisyritysten voitosta lasketaan verojen jälkeen. Muut olennaiset seikat, jotka vaikuttivat efektiiviseen tuloverokantaan ovat kertaluonteiset verovapaat myyntivoitot ja -tappiot, verokantamuutokset sekä merkittävimmät kertavaikutteiset veroerät.

Julkaisemme vertailukelpoisen efektiivisen tuloverokannan, jotta voimme paremmin kuvata konsernin verorasemaa, kun

vertailemme viimeisintä tilikautta aiempiin tilikausiin. Vertailukelpoisuuteen vaikuttavia eriä ei sisälly vertailukelpoiseen efektiiviseen tuloverokantaan. Vuoden 2017 vertailukelpoinen efektiivinen tuloverokanta oli 18,8 % (2016: 20,0 %). Alla olevasta taulukosta näkee, miksi vero konsernin tuloksesta ennen veroja eroaa Suomen nimellisen verokannan mukaan lasketusta veron määrästä, josta on vähennetty osakkuusyhtiöiden ja yhteisyritysten tulos ja verovapaat myyntivoitot sekä tappiot niin kuin ne on esitetty tuloslaskelmassa ilman verokantaeroja ja muita kertavaikutteisia veroeriä.

Efektiivinen tuloverokanta ja vertailukelpoinen efektiivinen tuloverokanta perustuvat tuloslaskelmaan kirjattuun tuloveroon, johon sisältyy laskennallisten verojen muutos. Kun voitto ennen veroja on lähellä nollaa tai negatiivinen, kokonaisverokanta ei anna oikeaa kuvaa verotaakasta. Sen takia kokonaisverokanta ei sovellu vuodelle 2015.

Tuloverot

milj. euroa	2017	%	2016	%	2015	%
Tulos ennen veroja	1 111		595		-305	
Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta	-148		-131		-20	
Verovapaat myyntivoitot ja -tappiot	-323		-13		-6	
Tulos ennen veroja ilman osakkuusyhtiöiden ja yhteisyritysten voittoja ja verottomia myyntivoittoja tai -tappioita	641		451		-331	
Tuloverot Suomen nimellisellä verokannalla	-128	20,0 %	-90	20,0 %	66	20,0 %
Suomen ja ulkomaisten verokantojen ja -säännösten erot	21	-3,2 %	21	-4,6 %	25	7,6 %
Verovapaat tuloerät	0	-0,0 %	0	-	1	0,2 %
Verotuksessa vähennyskelvottomat kulut	-3	0,4 %	-5	1,1 %	-2	-0,6 %
Verotappioiden laskennallisten verojen uudelleenarviointi	-2	0,2 %	-6	1,4 %	-1	-0,3 %
Edellisiin tilikausiin perustuva verojen korjaus	-2	0,4 %	-2	0,4 %	-3	-1,0 %
Osingonjakoon liittyvät verot	-10	1,6 %	-8	1,8 %	-7	-2,0 %
Muut erät	3	-0,5 %	0	0,0 %	-1	-0,4 %
Vertailukelpoinen efektiivinen tuloverokanta	-121	18,8 %	-90	20,0 %	78	23,5 %
Verokannan muutokset	6		0		0	
Muut merkittävät kertaverovaiikutukset	-115					
Tuloverot	-229		-90		78	

Vuonna 2017 syntynyt kertaluonteinen verovapaa myyntivoitto liittyy Hafslundin omistusjärjestelyihin. Toinen suuri kertavaikutteinen veroerä aiheutui Fortumin kirjatessa 115 miljoonan euron verokulun Ruotsissa valitustuomioistuimelta saatuaan, vuosia 2009–2012 koskeviin jälkiveropäätöksiin liittyviin päätöksiin.

Verotuksen keskeiset tunnusluvut, %

	2017	2016	2015
Efektiivinen tuloverokanta	20,6 %	15,2 %	25,4 %
Painotettu tuloverokanta	21,7 %	20,2 %	20,2 %
Vertailukelpoinen efektiivinen tuloverokanta	18,8 %	20,0 %	23,5 %
Kokonaisverokanta	32,5 %	40,0 %	n/a
Vertailukelpoinen kokonaisverokanta	48,1 %	47,5 %	n/a

Laskennalliset verot taseessa

Laskennalliset verot kuvaavat kulujen kirjanpidollisen ja verotuksellisen ajallisen käsittelyn eroja. Nämä ajalliset käsittelyerot muodostavat laskennalliset verosaamiset ja verovelat, joista Fortumille merkittävimmät on selvitetty alla:

milj. euroa	1.1.2017	Muutos 2017	31.12.2017
Aineettomat hyödykkeet	-12	-89	-101
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	-717	-88	-806
Eläkeveloitteet	14	7	21
Varaukset	20	-12	7
Johdannaisinstrumentit	36	-1	35
Vahvistetut tappiot ja käyttämättömät hyvitykset	100	16	116
Muut erät	8	-28	-20
Laskennalliset verovelat netto	-550	-196	-747

Vuonna 2017 laskennalliset verovelat liittyivät pääasiassa kiinteistöihin, voimalaitoksiin ja muuhun omaisuuteen Suomessa, Ruotsissa ja Venäjällä. Laskennalliset nettoverosaamiset liittyen vahvistettuihin tappioihin kasvoivat vuonna 2017 johtuen pääasiassa Hollannissa syntyneistä verotappioista. Vahvistettujen tappioiden käyttäminen Venäjällä osaltaan pienensi kokonaiskasvu.

Case | Verotappiot ja tuloverojen maksamisen ajoitus

Mikäli yhtiön kannattavuus on huono, yhtiö voi tehdä verotappioita, joita ei voida hyödyntää samana vuonna, mutta jotka voidaan siirtää eteenpäin ja käyttää myöhemmin pienentäen verotettavaa tuloa. Oskarshamnin ydinvoimalan kahden yksikön alaskirjaus Ruotsissa vuonna 2015 on konkreettinen esimerkki verotappioista. Alaskirjauksesta seurasi suuret verotappiot, joiden hyödyntämiseen voi kulua useita vuosia, kunnes kannattavuus Ruotsissa jälleen paranee. Tulevat vähennykset tuloveroissa on kirjattu taseeseen laskennallisena verosaamisena (tai laskennallisen verovelan pienentämisenä). Niinä vuosina, kun yhtiöllä on verotettavaa tuloa, se voi käyttää edellisten vuosien verotappioita pienentämään kyseessä olevan vuoden verotettavaa tuloa, jolloin maksettavan tuloveron määrä pienenee. Fortumin verokontribuutiota pääomavaltaisine liiketoimineen olisi käsiteltävä useamman kuin vain yhden vuoden osalta.

Fortumin verotuksen keskeiset tunnusluvut ja maakohtainen verotus

Valtioneuvoston kanslian omistajaohjausosaston valtio-omisteisille yhtiöille vuodelle 2017 antaman ohjeistuksen mukaisesti Fortum on valinnut raportoitavaksi verotuksen tunnusluvut, jotka kuvaavat toimialan luonnetta ja siihen kohdistuvaa verotusta. Koska toimintamme on pääomavaltaista ja investointien elinkaari

on pitkä, nettovarallisuus kuvaa parhaiten arvonluontiamme jokaisessa maassa. Liiketoimintamme ei ole työvoimavaltaista eikä liikevaihto myöskään anna parasta kuvaa arvonmuodostuksen perusteista. Näin ollen esitämme alla olevassa taulukossa toiminnassa käytettävät varat samoin kuin tilikaudelta maksettavat verot ja tilikaudelta tilittävät verot yhdentoista merkittävimmän maan osalta. Varmistaaksemme arvonmuodostuksen paremman

ymmärrettävyyden ilmoitamme korkoa tuottavat lainasaamiset, koska rahoitus on olennaista liiketoimintojemme menestykselle. Mielestämme tämä on ratkaiseva tekijä liiketoimintojemme arvonluonnissa.

Toimintamaat

milj. euroa	Suomi			Ruotsi			Venäjä			Puola			Viro			Norja		
	2017	2016	2015	2017	2016	2015	2017	2016	2015	2017	2016	2015	2017	2016	2015	2017	2016	2015
Tilikaudelta maksettavat verot																		
Tuloverot	29	21	66	113	1	-1	11	3	3	9	4	2	1	1	2	1	0	1
Tuotantoverot ¹⁾	51	54	46	48	83	83	2	2	2	1	1	1	0	0	0	0	0	0
Työllistämiseen liittyvät verot	1	3	3	12	8	10	4	3	4	1	1	1	1	1	1	9	0	0
Omaisuuteen liittyvät verot	15	23	13	73	109	118	20	15	13	6	6	5	0	0	0	2	0	0
Kuluksi kirjatut välilliset verot	3	1	2	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Yhteensä	98	101	130	246	201	210	38	23	23	17	12	10	3	2	3	12	0	1
Toiminnassa käytetyt varat ²⁾																		
Karolliset lainasaamiset ^{2) 3)}	549	522	862	779	860	775	0	0	0	3	2	0	0	0	0	28	0	0
Työntekijöiden määrä	2 165	2 029	1 959	968	724	618	3 494	3 745	4 126	827	894	586	207	201	214	654	43	41
Efektiivinen tuloverokanta	23,4 %	34,5 %	20,2 %	61,3 %	-20,9 %	21,1 %	20,1 %	19,1 %	18,9 %	71,7 %	15,0 %	22,1 %	13,7 %	28,1 %	30,9 %	-0,7 %	0,0 %	2,1 %
Kokonaisverokanta	67,6 %	72,6 %	59,9 %	66,0 %	81,8 %	n/a	12,7 %	10,5 %	11,8 %	88,4 %	34,8 %	43,6 %	11,9 %	18,2 %	30,8 %	3,0 %	0,8 %	2,8 %
Tilikaudelta tilittävät verot																		
Arvonlisäverot, netto	1	13	15	7	0	0	76	48	22	0	18	9	5	5	5	56	0	2
Arvonlisäverot, myynnit	323	351	311	325	292	344	290	240	244	129	105	51	19	18	19	109	12	12
Arvonlisäverot, hankinnat	322	338	295	317	309	527	215	192	222	131	87	42	13	13	13	52	14	10
Palkoista perittävät ennakonpidätykset	44	42	43	18	12	13	8	7	8	3	3	3	2	2	2	7	1	1
Valmisteverot	1	4	7	208	152	151	0	0	0	3	2	0	0	0	0	0	0	0
Lähdeverot	55	53	59	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0
Yhteensä	101	112	125	233	165	163	84	55	30	7	23	12	8	7	7	64	1	3

1) Omaisuuteen liittyvät verot Suomessa 2016 sisältävät 9 miljoonaa euroa varainsiirtoveroa

2) Eliminoinnit maiden välillä eivät sisälly taulukon lukuihin

3) Sisältäen käteisvakuudet

milj. euroa	Tanska			Alankomaat			Irlanti			Belgia			Luxemburg			Muut maat		
	2017	2016	2015	2017	2016	2015	2017	2016	2015	2017	2016	2015	2017	2016	2015	2017	2016	2015
Tilikaudelta maksettavat verot																		
Tuloverot	2	1	0	-8	8	19	10	4	0	18	6	13	0	0	0	1	0	0
Tuotantoverot ¹⁾	6	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Työllistämiseen liittyvät verot	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	2	2
Omaisuuheen liittyvät verot	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kuluksi kirjatut välilliset verot	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Yhteensä	8	2	0	-8	9	20	10	4	0	19	6	13	0	0	0	3	3	3
Tilikaudelta tilittävät verot																		
Toiminnassa käytetyt varat ²⁾	125	131	0	16	8	6	68	0	0	0	0	0	0	0	0	384	291	266
Korolliset lainasaamiset ^{2) 3)}	0	11	0	6 715	9 442	9 804	9 558	9 827	6 478	1 573	2 069	947	2	2	3 024	42	49	53
Työntekijöiden määrä	178	181	0	8	10	5	3	2	2	2	2	2	1	1	1	278	276	281
Efektiiivinen tuloverokanta	24,4 %	-19,1 %	0,0 %	18,9 %	46,7 %	30,8 %	13,0 %	1,6 %	-36,6 %	13,2 %	24,8 %	28,0 %	-7,4 %	50,0 %	45,5 %	-386,4 %	182,2 %	7,5 %
Kokonaisverokanta	99,3 %	74,5 %	0,0 %	5,9 %	31,8 %	26,4 %	9,3 %	3,8 %	0,4 %	13,6 %	9,8 %	11,1 %	n/a	52,8 %	48,6 %	85,5 %	51,2 %	26,9 %
Tilikaudelta tilittävät verot																		
Arvonlisäverot, netto	7	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	6	7	7
Arvonlisäverot, myynnit	13	5	0	3	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	13	15	15
Arvonlisäverot, hankinnat	6	2	0	3	1	3	12	0	0	0	0	0	0	0	0	7	8	8
Palkoista perittävät ennakonpidätykset	8	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	2	5
Valmisteverot	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0
Lähdeverot	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Yhteensä	14	3	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	9	10	13

1) Omaisuuteen liittyvät verot Suomessa 2016 sisältävät 9 miljoonaa euroa varainsiirtoveroa

2) Eliminoinnit maiden välillä eivät sisälly taulukon lukuihin

3) Sisältäen käteisvakuudet

Maakohtaiset kommentit

Suomi: Alhainen sähkön hinta on pienentänyt voittoa ja siten laskenut tuloveron määrää vuonna 2017.

Ruotsi: Tuloverot kasvoivat vuonna 2017 kertaluontoisesti pääasiassa siksi, että Tukholman muutoksenhakutuomioistuini teki vuosia 2009–2012 koskevan epäsuotuisan päätöksen (lisätietoja konsernitilinpäätöksen ► **liitetiedossa 36** Oikeudenkäynnit ja viranomaismenettelyt). Omaisuuteen ja tuotantoon liittyvien verojen taso laski hieman, koska Ruotsin parlamentti päätti laskea asteittain näitä veroja.

Venäjä: Verokannan muutos lisäsi omaisuuteen liittyviä veroja. Uusien sähkö- ja lämpölaitosten investointeja koskevat veropoistot vähensivät tuloveroja. Poistoihin liittyvä veronmaksua lykkäävä vaikutus aiheutti puolestaan sen, että lykätyn verovelan määrä kasvoi.

Puola: Tuloverot kasvoivat kertaluontoisesti kaasunjakelu-yhtiö DUON Dystrybucjan myynnin vuoksi.

Viro: Jakamattomat voitot ovat verovapaita. Voittojen verotusta lykätään, kunnes voitot maksetaan osinkoina.

Norja: Elokuun 2017 alussa teimme Hafslundin omistukseen liittyvän rakennejärjestelyn, joka vahvisti asemaamme Norjan lämpö- ja vähittäismarkkinoilla.

Tanska: Verojen kasvuun vaikutti pääasiassa se, että aloitimme kierrätys- ja jäteratkaisuliiketoiminnan Tanskassa.

Alankomaat: Alankomaiden rahoitustoiminta oli tappiollista vuoden 2017 ajan korkomarginaaleista ja yhtiön lainasalkussa realisoituneista rahoitusriskeistä johtuen.

Irlanti: Tuloa verotetaan normaalin 12,5 % verokannan mukaisesti.

Belgia: Efektiiivinen verotus on nimellistä verokantaa alhaisempi Belgian lakiin perustuvasta nimellisestä, pääomasta tehtävästä korkovähennyksestä (NID) johtuen.

Luxemburg: Toimintamme Luxemburgissa on erittäin vähäistä ja se tullaan näillä näkymin lopettamaan vuoden 2018 aikana.

Yllä oleva taulukko kuvastaa nykyisiä haasteellisia sähkö- ja rahoitusmarkkinoita samoin kuin verotuksellista toimintaympäristöä. Sähkön alhainen hinta ja tulokseen perustumattomien verojen suuri määrä heikentävät tulosta etenkin Suomessa ja Ruotsissa, mikä näkyy kyseessä olevien maiden korkeissa kokonaisveroasteissa. Olemme järjestäneet liiketoimintojemme rahoituksen niin, että se suojaaa osingonmaksukykyämme. Samalla se suojaa myös veropohjaa Suomessa.

Muut maksut yhteiskunnalle

Maksettavien ja tilitettävien verojen lisäksi maksamme yhteiskunnalle muita pakollisia veroluonteisia maksuja, jotka eivät ole korvausta saaduista tavaroista tai palveluista. Vuonna 2017 maksoimme esimerkiksi 43 (2016: 38) miljoonaa euroa työnantajan lakisääteisiä eläkemaksuja.

Olemme myös merkittävä osingonmaksaja. Fortumin hallitus esittää vuoden 2018 varsinaiselle yhtiökokoukselle, että vuonna 2018 maksettaisiin osinkoa 977 (2017: 977) miljoonaa euroa. Suomen valtion osuus tästä olisi noin 496 (496) miljoonaa euroa.

Käynnissä olevat verovalitukset

Lainsäädännön epäselvyys ja verosäännösten tulkintojen muutokset voivat aiheuttaa pitkän viivästyksen liiketoimien ja sen ajankohdan välillä, kun liiketoimien verokäsittely saadaan selvitettyä veroviranomaisen kanssa.

Fortumissa oli vuonna 2017 useita verotarkastuksia. Näihin ja aiempiin verotarkastuksiin liittyen, Fortum on saanut tuloverotusta koskevia jälkiveropäätöksiä Ruotsissa vuosilta 2009–2015 ja Belgiassa vuosilta 2008–2012.

Fortum on valittanut kaikista saamistaan jälkiveropäätöksistä. Lainopillisten arviointien ja lausuntojen perusteella tilinpäätökseen ei ole Ruotsin 2013–2015 jälkiveropäätöksiin ja Belgian 2008–2012 jälkiveropäätöksien osalta tehty varauksia.

Fortum sai vuoden 2017 kesäkuussa Tukholman hallinto-oikeudelta myönteisen päätöksen Ruotsin vesivoiman kiinteistöverosta. Päätöksen mukaan se, että vesivoiman kiinteistöverokanta on korkeampi kuin muiden sähköntuotannon lajien verokanta, on laitonta valtiontukea (eli verolaki on vastoin EU:n lainsäädäntöä), ja kiinteistöveroksi asetetaan 0,5 prosenttia verotusarvosta. Kiistanalainen määrä viideltä vuodelta on 52 miljoonaa euroa. Ruotsin veroviranomainen on valittanut päätöksestä, ja asiaa käsitellään muutoksenhakutuomioistuimessa. Päätöstä odotetaan vuoden 2018 aikana.

Lisätietoja konsernitilinpäätöksen ► **liitetiedossa 36**
Oikeudenkäynnit ja viranomaismenettelyt

Tiedot veroparatiiseiksi katsottuihin maihin rekisteröidyistä yrityksistä

EU, OECD ja Global Forum ovat julkaisseet listan veroparatiiseiksi katsomistaan maista. Fortumilla on vakuutus- ja teknisistä syistä kokonaan omistettu captivevakuutusyhtiö Guernseyllä. Lisäksi meillä on osuus Nature Elements Asia Renewable Energy and Cleantech Fund L.P. -rahastosta Cayman-saarilla. Rahasto investoi tutkimus- ja kehittämistoimintaan. Tuotot molemmista yhtiöistä verotetaan normaalisti Suomessa ja vuodelta 2017 näistä yhtiöistä ei maksettu veroja toiminnan tappiollisuudesta johtuen.

Fortumin toiminta on kansainvälistä ja siksi kansainväliset rahoitustoimintomme sijaitsevat EU-maissa, joiden toimintaympäristö on vakaa ja verotus ennakoitavaa. Meillä on rahoitus- ja leasingyhtiöitä Irlannissa, Alankomaissa ja Belgiassa. Viimeaikaisessa keskustelussa myös Alankomaat ja Irlanti on mainittu veroparatiiseina. Maksamme veroja jokaisessa toimintamaassamme paikallisten säännösten ja normaalien verokantojen mukaisesti: Alankomaat 25 %, Belgia 33,99 % (vuodesta 2018 29,58 %) ja Irlanti 12,5 %. Maakohtainen luettelo Fortumin tytäryhtiöistä segmenteittäin on konsernitilinpäätöksen ► **liitteessä 40** Tytäryritykset segmenteittäin.

Fortumin verojalanjälki – tärkeimmät käsitteet

Nimi	Määritelmä
Tuloverot	Kaikki verot, jotka perustuvat yhtiön verotettavaan voittoon sekä tilapäisiin eroihin kirjanpitoarvojen ja verotuksellisten arvojen välillä IFRS-standardin IAS12 mukaisesti.
Kauden vero	Yrityksen tulovero, joka perustuu tilikauden verotettavaan voittoon IFRS-standardin IAS12 mukaisesti.
Laskennallinen vero	Yrityksen tulovero, joka perustuu tilapäisiin eroihin kirjanpitoarvojen ja verotuksellisten arvojen välillä IFRS-standardin IAS12 mukaisesti.
Efektiivinen tuloverokanta	Tuloverot / Voitto ennen veroja.
Vertailukelpoinen efektiivinen tuloverokanta	Tuloverot – verokannan muutosten vaikutukset ja merkittävät kertavaikutteiset veroerät / Voitto ennen veroja ilman osakkuusyhtiöiden ja yhteisyritysten voittoja ja verottomia myyntivoittoja tai -tappioita.
Painotettu keskimääräinen tuloverokanta	Yhteenlaskettu summa jokaisen konsernin toimintamaan suhteellisesti painotetusta osuudesta tuloksesta ennen veroja kerrottuna kyseisen maan nimellisellä verokannalla.
Konserni / Fortum-konserni	Fortum Oyj tytäryhtiöineen ja Fortum-konserniin sidoksissa olevat yhtiöt ja yhteisyritykset.
Väilillinen vero	Vero, jonka luonnollisen tai juridisen henkilön on maksettava julkishallinnolle toisen luonnollisen tai juridisen henkilön puolesta.
Voitto ennen veroja	Tilinpäätökseen kirjattu voitto ennen yrityksen maksamien tuloverojen vähentämistä.
Vero	Rahamäärä, joka on lain tai sopimuksen nojalla maksettava julkishallinnolle ilman, että siitä saadaan vastikkeeksi palvelua, ja joka on esimerkiksi yrityksen tuloveroa, tuotantoveroa, kiinteistöveroa, työnantajaveroa, arvonlisäveroa, varainsiirtoveroa tai muuta pakollista maksua.
Maksettavat verot	Verot, jotka yhtiön on maksettava tilikaudelta julkishallinnolle suoraan tai välillisesti yhtiön omasta puolesta. Tilikaudelta maksettavat verot sisältävät yhtiön tuloveron (ilman laskennallisia veroja) lisäksi tuotantoverot, työllistämiseen liittyvät verot, omaisuuteen liittyvät verot ja yrityksen kuluksi kirjatut välilliset verot. Tuotantoverot sisältävät myös osakkuusyhtiöiltä ostettuun sähkön hintaan sisältyvät verot.
Tilitettävät verot	Vero, joka yhtiön on maksettava julkishallinnolle toisen luonnollisen tai juridisen henkilön puolesta. Tilitettävät verot sisältävät arvonlisäveron, sähkön hinnassa asiakkailta perittävät valmisteverot, palkoista perittävät ennakonpidätykset ja lähdeverot.
Kokonaisverokanta	Maksettavat verot / Voitto ennen veroja lisättyinä liikevoittoa rasittavilla veroilla.
Vertailukelpoinen kokonaisverokanta	Maksettavat verot / Voitto ennen veroja lisättyinä liikevoittoa rasittavilla veroilla ja vähennettynä osakkuusyhtiöiden ja yhteisyritysten voitoilla sekä verovapailla myyntivoitoilla tai -tappioilla.
Muut maksut yhteiskunnalle ja yhteiskunnalta	Muut pakolliset veronluonteiset maksut, jotka eivät ole korvausta saaduista tavaroista tai palveluista.
Toiminnassa käytettävät varat	Korottomat varat sekä korolliset varat, jotka liittyvät Valtion ydinjätehuoltorahastoon (korottomat varat eivät sisällä rahoitukseen ja veroihin liittyviä eriä sekä varoja, jotka syntyvät tulevaisuuden kassavirtoja suojaavien johdannaissopimusten käypään arvoon arvostamisesta).